

Blå salen & Solgården

Carl Elmberg

Badande flicka & reliefer

Carl Elmberg, *Badande flicka*, bronsskulptur

Wikipedia:

Carl Elmberg

Carl Vilhelm Elmberg, född 18 september 1889 i Kalmar, död 1955 i Stockholm, var en svensk skulptör och konsthantverkare.

Han var son till lantbrukaren Johannes Elmberg och Karolina Karlsson samt från 1923 gift med Helga Eriksson.

Elmberg började efter avslutad skolgång studera för en bildhuggare i Kalmar samtidigt som han läste vid Kalmar tekniska skola. Därefter studerade han i Tyskland 1911-1913 och i Italien 1920-1921. När han återkom till Sverige arbetade han en kort tid i Carl Milles ateljé innan han bedrev självständigt arbete. Hans första större uppdrag fick han i Västerås med fontänen *Vattenlek* som står i stadsparken. Hans förslag till en vattenfontän som han utförde i Rom 1920-1921 tänkt för en placering i Halmstad belönades med första pris men blev inte uppförd. Han utförde en brunn i brons framför kommunalhuset i Eksjö samt en torgbrunn i brons och granit till Vänersborg stora torg. Bland hans många reliefer märks Värmlandsreliefen i stucc på stadshotellet i Karlstad, *Ansgar* och *Mäster Olof* i Fors kyrka i Eskilstuna, *Den barmhärtige samariten* i Hjortkvarns kyrka, altargruppen för Sättna kyrka, *Vintergatan* på läroverksbyggnaden i Vetlanda och portalrelieferna på församlingshemmet i Örnsköldsvik. Elmberg är representerad vid bland annat Kalmar konstmuseum.

Åke Johansson, "Åkej", i artikeln *Sala stads konstverk* i Sala Allehandas julnummer 1956:

NÄR SALAS VARMBADHUS — efter dåtida förhållanden ett av de modernaste i Skandinavien — år 1928 stod klart för invigning, så var det också ganska naturligt att den rent arkitektoniska skönheten skulle komma att kompletteras med skulptural utsmyckning. allidestund en av ledamöterna med stort inflytande i byggnadskommittén hette dr. Carl Friberg. I solgården placerades en skulptur, signerad Carl Elmberg, utvald av dr. Friberg och bestridd med medel inom ramen för badhusets kostnadsräkyl. Det är "en badande flicka", graciöst charmfull, som tydligen inte erhållit något officiellt namn, men som av somliga kallats "Afrodite" icke utan visst fog. Tyvärr är det nog så att den lilla statyn

Carl Elmberg. Badande flicka

kommit en smula i skymundan, trots att den placerats i solgården.

Fotograf Herman Johansson, Sala, som också var en skicklig målare konstnär.

Kanske om 50 år

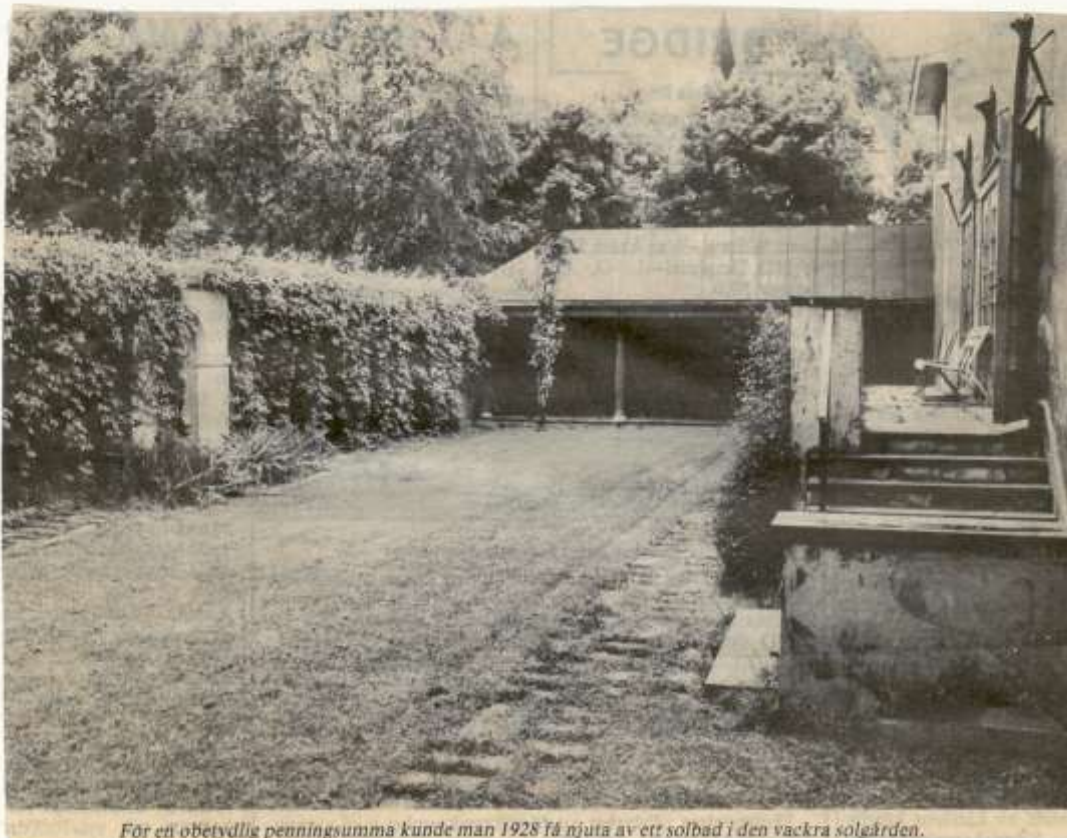
Den nya simhallen som ska stå färdig till hösten kommer förstås att vara av absolut senaste snitt. Den kommer dock inte att kunna visa upp blåvita emaljskyltar som ber Salaborna iakttä varsamhet och inte stiga under duschen utan att först ha undersökt vattnets temperatur och den kommer inte att kunna visa upp bänkar med träet av åtskilliga bakar nött till silvernyans. Där kommer heller inte att finnas några marmortavlor som följer simkunnighetens utveckling i Sala och där kommer framför allt inte att finnas någon nostalgisk, en aning gåtfull atmosfär att tala om.

Inte än i alla fall, men om sådär 50 år kanske . . .

Text: Malin Nylund
Foto: B.-E. Rutström

Relieferna över avbalkningen har gjorts av konstnären Carl Elmberg.

För en obetydlig penningssumma kunde man 1928 få njuta av ett solbad i den vackra solgården.

Konservator Ivar Nordén från Södertälje återställer gamla varmbadhusets reliefer, som varit låna under årens lopp.

Lokala konstnärer först i kulturhuset

Nästa vecka firas Konstens vecka över hela landet, som en manifestation för bildkonsten i dess olika former. I Sala innebär Konstens vecka även att det gamla varmbadhuset, numera ihopbyggt med nya bibliotek-

et, öppnas i sin nya funktion. På söndag är det vernissage i den gamla badhallen. Alster av 40-talet i Sala-trakten boscatta konstnärer visas.

Blå hallen kallas den numera, den gamla badhallen från 20-talet. Det blå kaklet på väggarna sit-

ta kvar, relieferna med havsnöja är kända. Konservator Ivar Nordén från Södertälje håller som löst på att ge dem en assistentyllning.

Det är en spännande miljö för konstutställningar. Tanken är att här ska även föreläsningar kunna samlas, och konserter och fire-drag hållas.

□ Stort intresse

Men alla föres för alltså konstnärer från Sala-trakten den äran. Det är kulturströmden och Sala konstförening/Agutlimuseet som tillsammans ordnar denna utställning.

— Det har varit mycket stort intresse från konstutövares sida. 251 alster kom in, berättar Agutlimuseets intendent Klåge Bergman.

Efter jurymanen Sven Hammarlunds (tidigare konstsekreter i Västerås) genomgång har 120 alster blivit kvar. Riktigt alla

som lämnade in verk har inte fått något svar, men här finns ändå verklig bredd i urvalet, med såväl professionella konstnärer som amatörmålare.

Måleriet dominerar, men utställningen omfattar även grafik, teckningar, textil och skulptur.

— Det är mycket roligt att kunna visa en utställning med alster av lokala konstutövare just under Konstens vecka. Bara det att få se hur många som skapar konst är fantastiskt, säger Gudrun Fölker, ledamot av kulturkommittén.

Vernissage är det alltså på söndag. Utställningen pågår sedan till och med den 11 oktober.

□ Konstfilmer

Under Konstens vecka visas dagligen konstfilmer en trappa upp i Agutlimuseets nyrestade och ombyggs lokaler. Det är 16 mm-film om bland annat fram-

ställning av keramik och konstglas. En film beskriver skapandet av fötterna Havis Amanda, som står intill solcoogen i Helsingfors.

På onsdag kväll visar Ulla Säljeholm förebilder och talar om expressiviteterna.

I själva Agutlimuseet hänger numera den Fribergssamlingen, som omfattar framför allt Ivan Agutlins verk. Ombyggnaden av gamla varmbadhuset innebär att den i framtiden ska få hänga där, utan att behöva plockas ner för tillfälliga anställningars skull. Dessa ska istället visas i Blå hallen.

I ett rum intill får Sala-konstnärer ett eget utställningsrum. Vem eller vilka som blir föres där är inte klart.

Text:
Ingafäll Forss Norberg
Foto: Peter Waldén

Ska den hänga så eller så? Bertil Kvarnström och Pia Lindström frågar Gudrun Fölker och Klåge Bergman till råds. 120 verk av konstutövare från Sala-trakten hängs inför Konstens vecka.

Gamla varmbadhuset får i och med byggnadsminnesförklaringen inte rivas eller genomgå några förändringar. SA 17/388

Gamla badhuset byggnadsminnesförklarat: — **Byggnaden är synnerligen märklig**

Gamla varmbadhuset i kvarteret Täljstenen blir byggnadsminne. Det beslutade länsstyrelsen vid sitt sammanträde på onsdagen. Det är Sala kommun som begärt byggnadsminnesförklaring av byggnaden med tillhörande solgård.

I samband med byggnadsminnesförklaringen meddelade också länsstyrelsen vilka skyddsföreskrifter som skall gälla. Byggnaden med tillhörande flygelbyggnader och angränsande mur längs solgården får inte rivas, byggas om eller förändras till sitt yttre. Vidare säger länsstyrelsen att interiören i före detta simhal-

Väggdekoren är en del av byggnadens finesser.

len och hallen på bottenvåningen inte får ändras vad gäller väggar, äldre fast inredning, takmålningar, väggdekor och rumsindelning. Byggnaden skall underhållas på ett sådant sätt och med sådana material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

I samband med biblioteksbygget 1987 genomgick gamla varmbadhuset en omfattande upprustning.

Bådhuset är ett väl bevarat och ett karaktäristiskt exempel på 1920-talsklassicismens arkitektur och dess prägel på offentliga

byggnader. Härtill kommer att offentliga badinrättningar från 1920-talet är ytterst sällsynta.

Byggnaden bevarar egenarten hos gängen tids byggnadsskick och är med hänsyn därtill att anse som synnerligen märklig, säger länsstyrelsen i motiveringen till byggnadsminnesförklaringen.

Riksantikvarieämbetet har i ett remissvar framhållit att en byggnadsminnesförklaring av gamla varmbadhuset i Sala är väl motiverad.

Gamla varmbadhuset, nu Blå Salen (Sala kommuns arkiv).

laster.

Sala f.d. varmbadhus ②

Byggdes på 1920-talet och är ett bra exempel på klassicismens arkitektur. 1981 flyttades badverksamheten till det nybyggda badhuset och under 1987 renoverades byggnaden och sammanfördes med det nybyggda biblioteket. Nu används badhuset som samlingslokal. Simhallen är hörsal och i källaren finns bokmagasin. Sala f.d. varmbadhus byggnadsminnesförklarades 1988.

Foldern *Kulturvandra i Sala* 2008.